

KEREKES GYÖNGYI

Minden, amit alkottam

KEREKES GYÖNGYI (1958) Nagyvárad

Minden, amit alkottam, a marosvásárhelyi szülői ház kertjében megélt élményből fakad. Lenyűgözött az ég, a föld, a szél, az eső, a növények, a virágok, a színek szépsége. Amit átéltem, a természettel való egység nagyszerűsége, a „Minden Egy” békéje volt, a természetes spiritualitás. C. G. Jung szerint az embereket három nagy vágy mozgatja: Erősz, a hatalomvágy és vágy Isten, a transzcendens után. Esetemben ez az istenkeresés, az Önvaló keresése köti össze tematikában összes műveimet 1988-tól a mai napig. Akkor készítettem az első rajzom a *Herbárium* című sorozatból. A falevelekből számokat vágtam ki. Spontán, ösztönös gesztus volt. Csak jóval utána olvastam a szám-misztikáról és arról, hogy az univerzum számokkal leírható.

Kezdetben elbűvölt a mimetikus kifejezőmód, vagyis a tárgy illuzórikus megjelenítése. A falevél számomra meditációs objektummá lényegült, amely összeköt a láthatón túli világgal.

Egy másik munkámban megrajzoltam az Olaszi temetőben történt akciómát, amelyben gézszalag segítségével visszahelyeztem a fa törzsére a leveleit. Egy ugyanott tapasztalt cselekedet szolgált következő rajzaim és assemblage-om tárgyául, éspedig az, hogy az emberek az íriszeket meggyújtották, és rájuk helyezett fémllemezen sütögették a szalonnát. *Herbárium 2.* és *3.* alkotásaimban ugyancsak az elszáradó íriszt használom az elmúlás kifejezésére. Ez a téma jelenik meg a kiszáradt barackok ábrázolásában is. Egy természeti séta alkalmával észrevettem, hogy a fán maradó barackok tavaszig megszáradva földdarabhoz váltak hasonlónak.

A *Prokrusztész ágya* című munkámban az írisz levelét mitológiai kontextusba helyeztem. Prokrusztész görög mitológiai személy, aki házába csalogatta az utazókat, aztán kötelezte őket, hogy fekdjenek a rézágára. Ha az utazó rövidebb volt, mint az ágy, megnyújtotta a testét, ha hosszabb volt, levágta a fejét vagy a lábát. Nyilvánvalóan mindkét eset kimenetele a szerencsétlen vándor halála volt. Az én értelmezésemben a társadalom kényszerítő mechanizmusára utalok.

Sok kompozícióm olvasmányaim kapcsán született. Akkortájt az öt világvallásról olvastam, és a taoizmus, a kínai univerzizmus közel állt hozzám, akárcsak a kínai és japán művészet. Gyerekkorom óta csodáltam Ogata Korin *Paraván íriszekkel* című művét. Elbűvölt egyszerűsége, kromatikája, az üres tér, a ritmusa. A keleti művész nem a helyszínen dolgozik, hanem élménnyel telítve belső merítésből alkot. Így a tájkép vagy természeti részlet stilizálódik, egyszerűsödik, és jelen van az üres tér, amely békét és nyugalmat sugároz.

Parafrázist készítettem, megpróbáltam reprodukálni O. Korin művét egy általam létrehozott paravánon. Átéltve gesztusait megszabadultam a mimézistől, és megtapasztaltam ennek örömét és expresszivitását. Az én interpretálásomban a kompozíció részét képezte egy sakktábla többnyire sötét négyzetekkel, amelyek az ember által tönkretett természetre utaltak.

Ez a munkám meghatározó volt, mert innen a gesztus általi kifejezés és a szimbólumok világába léptem.

A *Herbárium* sorozatot záró munkám egy nagyméretű installáció volt (3×3 méter), amely magában foglalta a Nap és Föld szimbólumát. Összevarrtam a sárga faleveleket, a *Fényt* sugallva, és a barnákat, feketéket a *Sötétségre* utalva.

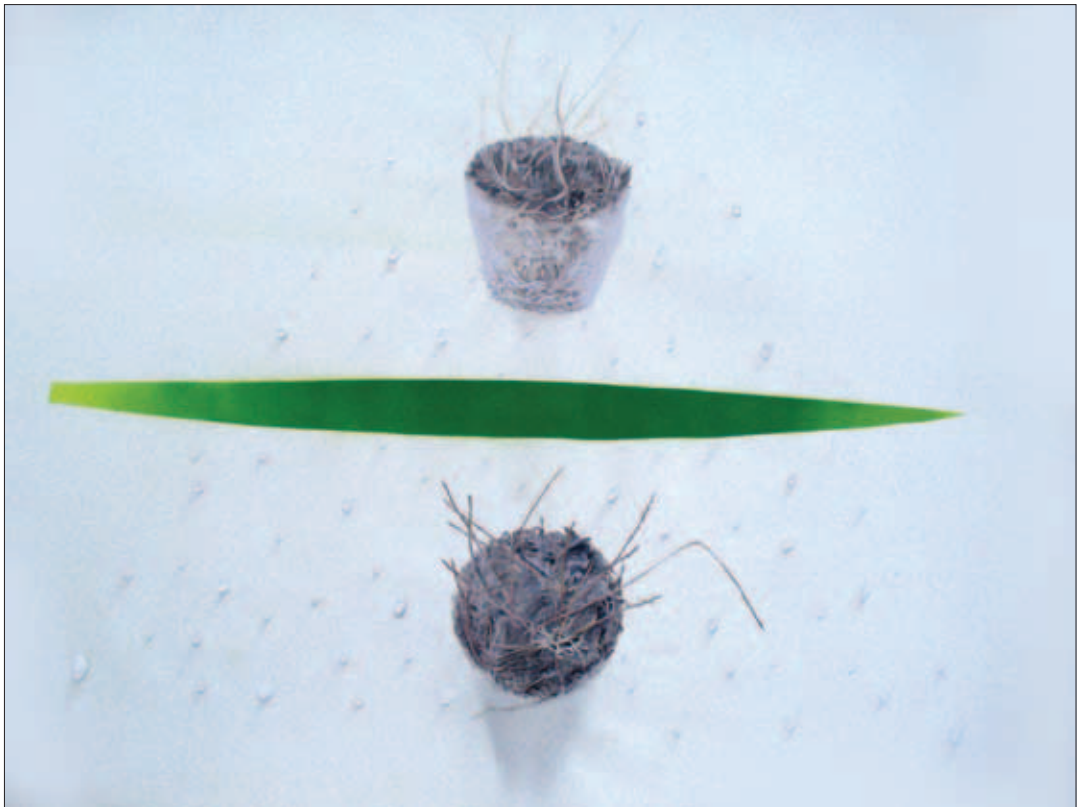
Alkotó munkásságom második ciklusa az *Egyensúly keresése*, amelyben szimbólumokkal fejezek ki örök érvényű igazságokat. A *szimbólum* görög eredetű szó, az elemek egyesítését, konvergenciáját jelenti. Eredetük időtlen, mivelhogy a metafizikum, amely a lényegük, örökkévaló.

Kerekes Gyöngyi *Belső lépcsők* című kiállítása, Körösvidéki Múzeum, Nagyvárad, 2020. november 12 – 2021. január 17.

KEREKES GYÖNGYI, Herbárium XII., 1991; I., 1988

KEREKES GYÖNGYI, Herbarium V, VII., 1989

A gesztus kifejezőerejét használom, amely számomra a mozgást, az életet jelképezte, szemben a sakktábla szigorúságával, a törvény jelképével. A sakktábla Indiából ered, mély jelentéssel bír, vagyis a valóságot ellentétes erők színhelyeként ábrázolja. A fekete/fehér négyzetek a jó/rossz, fény/sötétség kettősséget jelképezik, akárcsak a jin/jang jel. Tehát ebben a sorozatban már absztrakt formákkal, gesztusokkal fejezem ki magam.

Örömteli felszabadulás periódusa volt, megélve a szabadság élményét a papír vizuális terében. Komor színek jellemzik ezt a korszakot, mivel drámát éltem meg, belső harcot a *Fény* és a *Sötétség* között.

Munkáim elválaszthatatlanok a belső élményeimtől, olvasmányaimtól, lelki fejlődésemtől.

Ez a sorozat magában foglalja a *Tat tvam asi* témát is. Ez egy védánta fogalom (szanszkrit), és két fordítása van: „*Ez vagy te*”, vagyis fény és árnyék, és „*Én te vagyok*”, vagyis mindannyian lelkek vagyunk, Istenben egyek vagyunk. E témának munkái tudatosodási lépcsőfokok voltak, vagyis hogy mi, emberek többek vagyunk, mint az egónk. Egy másik szimbólum, amely megjelenik, a háromszög. A csúcsával felfelé mutató háromszög a belső fény, a felfelé törekvő lélek szimbóluma. A csúcsával lefelé mutató háromszög az anyagba való törekvés, a fentről lefelé áramló energiák, Isten anyagi létet bevilágító fényének jelképe.

A *Születés* című munkám főszereplője ez a háromszög sárga alapon és középpontjában egy majdnem láthatatlan körrel, amely a születő életet jelképezi. Egy másik grafikámon ugyanez a háromszög a kereszttel hozva kapcsolatba a szenvedés kifejezője.

Változások könyve. 1997–99 között a *Ji King* filozófiai mű foglalkoztatott, amely dialektikus magyarázata a világnak és az erkölcsi elveknek. Ez a könyv eredetileg jóskönyv volt, és kozmológiájának tulajdoníthatóan, amely az embert és a természetet egy és ugyanazon rendszer részének tekinti, nagy hatással volt a kínai magatartásra. Olyan gondolatokra összpontosít, mint az ellentétes erők dinamikus egyensúlya, az események folyamat jellegű lezajlása és a változás elkerülhetetlen elfogadása. A változás az egyetlen állandó. A könyv 64 szimbolikus hexagramot tartalmaz, ezek helyesen interpretálva mély jelentéssel bírnak, és alkalmazhatók a mindennapokban. Meglepő felismerés volt számomra tudatosítani, hogy az egyetlen állandó a változás. Ez paradoxonnak tűnik, de igazság. Napjaim részévé téve írásait „bölc barátra” tettem szert, ahogy C. G. Jung mondja, aki tanácsért ugyancsak hozzá fordult. E sorozat kompozíciójának témája a változás.

Spirituális kertek – Íriszek. Munkáim nagy részében az írisz mint növény jelen van, de a *Spirituális kertek* sorozatban a kör szimbolikája által az örökkévalóság, a kozmosz, az istenség, a tökéletesség szimbólumává válik. Kör formátumú munkáimat íriszeknek neveztem, utalva itt a virágra és a szem íriszére is, „a virág lélekszimbólum, és minél inkább spirituális valaki, annál inkább azonosul a virággal mint szimbólum[mal]” (Hamvas Béla).

A szimbólumok geometriája által jutottam a geometrikus kifejezőmóddhoz. A geometria ősi tudomány, amely nem a mindennapokból merít, hanem a transzcendensből. A festmény színtörténésé válik, olyan vizuális stílussá, amely elsősorban a szín expresszivitását használja. A keleti filozófia és a japán művészet megalkották a meditatív kifejezőmódot. Cselekvés helyett meditáció.

Eleinte ezt a témát színes tussal, papírra, kisebb formátumban dolgoztam fel. Később vászonra, akrillal, nagyobb formátumú köröket festettem. A geometrikus művészi gyakorlat el akar szakadni a történetstől. Arra vágyik, hogy kifejezhesse álmai világát: a rendet, egyensúlyt, a derűt. Ez a látásmód rokon Mondrian miszticizmusával, és emlékeztet Platón mondására az önmagukban szemlélt egyenes és görbe vonalakról. Az arányok összhangja hozza létre a kép zeneiségét.

Ez a sorozat az ember és istenség közötti egység kifejezésére vállalkozott, és ugyanakkor az ember integrálására a szeretet által az univerzum legnagyobb közösségébe.

A *Belső lépcsők* című festményem öt részből áll. A kompozíciók mély, drámai kromatikával kezdődnek, majd fokozatosan derűs színekre váltanak. A lila szín ad egységet a több részből álló együttesnek. Ennek a színnek a legmagasabb a vibrációja a spektrumból. A legspirituálisabb szín a fehér után. A belső elmélyülés színe, általa isteni lényegünk feltárul. Összetett szín, amely paradox módon kombinálja a vörös melegségét, energiáját a kék hidegségével. Közvetlenül hat az agyi funkciókra, megkönnyíti az éleslátást, és aktiválja a jobb agyféltekét.

Ebben az alkotásban akarom kifejezésre juttatni azt, amire egész munkásságomban törekedtem: a harmónia, a békeség, a derű iránti vágy realizálását.

Művészi tevékenységemben ugyanaz a gondolat, tartalom különböző kifejezőmódok – mimézis, szimbólumok, gesztusfestészet, geometria – használatával valósul meg. Ami összeköti őket, az az Önvaló keresése. Valódi létünk abban van, amit alkottunk.

KEREKES GYÖNGYI, Belső lépcsők c. kiállítás, 2020–21, Nagyvárad (részletek)

KEREKES GYÖNGYI, Prokrusztész ágya I-II., 1989

